

Lovforslag nr. L 64. Fremsat den 22. januar 1982 af justitsministeren

Forslag

til

Lov om en undersøgelse af visse forhold vedrørende post- og telegrafvæsenet

§ 1. Justitsministeren nedsætter en kommissionsdomstol til at undersøge de ledelses- og bevillingsmæssige forhold vedrørende post- og telegrafvæsenet med udgangspunkt i rigsrevisionens beretning af 6. august 1981 om post- og telegrafvæsenets ressourceforbrug og ressourcestyring i 1980 og statsrevisorernes bemærkninger af 19. august 1981. Undersøgelsen skal særlig have til formål at klarlægge, om der foreligger fejl eller forømmelser, som kan give anledning til, at et retligt ansvar søges gennemført.

Stk. 2. Kommissionsdomstolen afgiver en beretning om resultatet af sin undersøgelse. Beretningen offentliggøres.

§ 2. Kommissionsdomstolen skal bestå af tre medlemmer. Formanden skal være højesteretsdommer. De øvrige medlemmer skal have særlig indsigt i ledelsesopgaver og offentlig forvaltning.

Stk. 2. Justitsministeren beskikker en person til at bistå kommissionsdomstolen med undersøgelsen.

Stk. 3. Justitsministeren sørger for den fornødne medhjælp til kommissionsdomstolen og den person, der er beskikket som bistand for domstolen.

§ 3. Kommissionsdomstolen træffer bestemmelse om den nærmere tilrettelæggelse af undersøgelsen. Tilrettelæggelsen kan efter domstolens bestemmelse ske med bistand fra den beskikkede person og eventuelle bisidder.

Stk. 2. Kommissionsdomstolen kan pålægge offentlige myndigheder og institutioner, herunder rigsrevisor, at tilvejebringe oplysninger og afgive udtalelser om nærmere an-

givne forhold af betydning for undersøgelsen.

§ 4. Reglerne i retsplejeloven finder anvendelse ved kommissionsdomstolens undersøgelse.

Stk. 2. Kommissionsdomstolen kan under afhøringer beklædes af formanden alene. Formanden kan i den forbindelse træffe beslutninger og afsige kendelser uden tilkaldelse af de andre medlemmer.

Stk. 3. Kommissionsdomstolens beslutninger og kendelser kan kæres til højesteret.

§ 5. Personer, der skal afgive forklaring for kommissionsdomstolen, kan møde med bisidder.

Stk. 2. Kommissionsdomstolen kan beskikke en eller flere bisiddere til at varetage endnu ikke afhørte personers interesser.

Stk. 3. Som bisidder kan anvendes en repræsentant for den afhørtes organisation, en ansat i vedkommende ministerium eller offentlige institution eller en advokat.

Stk. 4. Kommissionsdomstolen kan bestemme, at det offentlige betaler en bisidders vederlag, såfremt det må anses for rimeligt, at den afhørte har antaget bisidder. Vederlaget kan ikke overstige, hvad der for et tilsvarende arbejde ville være blevet tilkendt en beskikket forsvarer i en straffesag. Kommissionsdomstolen fastsætter vederlaget til en bisidder, der er beskikket efter stk. 2, og vederlaget betales af det offentlige.

§ 6. I lov om rettens pleje, jfr. lovbekendtgørelse nr. 1 af 2. januar 1980, som senest ændret ved lov nr. 270 af 10. juni 1981, indsættes efter § 2 a:

»§ 2 b. Udover det i § 2 fastsatte antal højesteretsdommere kan der beskikkes yderligere én højesteretsdommer. Denne stilling nedlægges ved den første ledighed i en stilling som højesteretsdommer, der indtræder efter, at den i loven om en undersøgelse af visse forhold vedrørende post- og telegrafvæ-

senet nævnte kommissionsdomstol har afgivet beretning om resultatet af sin undersøgelse.«

§ 7. Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

1. Lovforslaget er en genfremsættelse af det lovforslag, som blev fremsat for folketinget den 8. oktober 1981, men som ikke nåede at blive færdigbehandlet inden udskrivningen af valg. I lovforslaget er indarbejdet det ændringsforslag, der blev fremsat den 5. november 1981. 1. behandling er optrykt i Folketingstidende 1981-82 (1. samling) sp. 614-638.

2. Regeringen finder, at der bør nedsættes en kommissionsdomstol, der skal undersøge og redegøre for de ledelses- og bevillingsmæssige forhold vedrørende post- og telegrafvæsenet med udgangspunkt i rigsrevisionens beretning af 6. august 1981 om post- og telegrafvæsenets ressourceforbrug og ressourcestyring i 1980 og statsrevisorernes bemærkninger af 19. august 1981. Beretningen og statsrevisorernes bemærkninger er optaget som bilag til finansudvalgets beretning herom af 4. september 1981, der er optrykt i Folketingstidende for 1980-81, tillæg B, fortryk blad nr. 921.

Undersøgelsen skal særlig have til formål at klarlægge, om der foreligger fejl eller forsømmelser, som kan give anledning til, at et retligt ansvar søges gennemført.

Undersøgelsen vil således kunne rette sig imod såvel nuværende og tidligere ansatte i post- og telegrafvæsenets ledelse som andre, der i løbet af 1970'erne eller tidligere og frem til i dag har haft indflydelse på eller været ansvarlig for forholdene i post- og telegrafvæsenet.

Den nærmere tilrettelæggelse og afgrænsning af undersøgelsen må foretages af kommissionsdomstolen selv, bl. a. i lyset af de oplysninger, som domstolen indhenter under undersøgelsens forløb.

Kommissionsdomstolen skal for at sikre den bedst mulige klarlægning af forholdene bestå af tre medlemmer, hvoraf formanden skal være højesteretsdommer. De øvrige medlemmer, der ikke behøver opfyldte betingelserne for at være dommer, skal vælges ud fra deres personlige kvalifikationer og må således ikke repræsentere bestemte interesser. Ved vurderingen af kvalifikationerne skal der hen-

ses til, at det er forholdene i en statsinstitution, der skal bedømmes.

Til at bistå domstolen med den nærmere tilrettelæggelse og gennemførelse af undersøgelsen, herunder indsamling af oplysninger hos myndigheder og institutioner og gennemførelse af afhøringer af vidner m.v., beskikkes der en person, f. eks. en advokat, der har den fornødne erfaring med hensyn til at gennemgå og fremlægge en sag af den foreliggende karakter.

Den sekretariatsmæssige bistand vil i videst muligt omfang blive sammensat således, at den sagkundskab og erfaring, der findes på forskellige områder i den offentlige forvaltning, herunder rigsrevisionen, vil blive søgt udnyttet bedst muligt. Det er endvidere i lovforslagets § 3, stk. 2, bestemt, at kommissionsdomstolen vil kunne pålægge offentlige myndigheder m.v., herunder rigsrevisionen, at tilvejebringe oplysninger og afgive udtalelser om forhold, der er af betydning for undersøgelsen. Herved vil domstolen, i det omfang det findes hensigtsmæssigt og forsvarligt, bl. a. kunne udnytte det kendskab til forholdene i post- og telegrafvæsenet, der er opnået i forbindelse med tidligere undersøgelser.

For at sikre, at undersøgelsen kan gennemføres så effektivt og smidigt som muligt, foreslås det i § 4, stk. 2, at kommissionsdomstolen under afhøringerne kan beklædes af retsformanden alene, og at retsformanden i forbindelse hermed kan træffe beslutninger og afsige kendelser. Der sigtes herved alene til afgørelser af rent procesledende karakter.

Kommissionsdomstolen skal med de fravigelser, der følger af loven selv, anvende retsplejelovens regler i forbindelse med undersøgelsen, herunder reglerne om vidnepligt og om offentlige retsmøder. Personer, der afgiver forklaring for kommissionsdomstolen, er berettiget til at møde med bisidder, som kan bistå den pågældende under sagen.

Kommissionsdomstolen kan endvidere beskikke en eller flere advokater til at varetage interesserne for personer, der endnu ikke er afhørt. Det vil således tænkes at kunne ske i tilfælde, hvor domstolen i forbindelse med indsamling af oplysninger

eller under afhøringer finder, at der opstår behov for varetagelse af interesser hos personer, der endnu ikke er direkte inddraget i domstolens undersøgelse. Bisidderne vil efter domstolens bestemmelse kunne blive inddraget i tilrettelæggelsen af undersøgelsen.

3. Som følge af omfanget og karakteren af den opgave, som kommissionsdomstolen ifølge lovforslaget skal udføre, må det antages, at det arbejde, der skal udføres af domstolens medlemmer, vil blive af et betydeligt omfang. På grund af den arbejdsbyrde, der påhviler højesteret, vil det ikke være muligt for en højesteretsdommer at påtage sig at være formand for kommissionsdomstolen, medmindre antallet af dommere i højesteret samtidig bliver udvidet.

Af principielle grunde bør en midlertidig udvidelse af antallet af dommere i højesteret ske ved oprettelse af en ny stilling, der automatisk bortfalder ved første ledighed, der indtræder, efter at kommissionsdomstolen har afsluttet sit arbejde. En lignende fremgangsmåde i forbindelse med midlertidige udvidelser af højesteret er tidligere anvendt i 1947 og 1949. Der henvises til lov nr. 209 af 4. juni 1947 og lov nr. 526 af 19. december 1949.

Da antallet af højesteretsdommere er fastsat i retsplejeloven, indeholder lovforslaget den fornødne ændring heraf.

4. Som følge af undersøgelsens karakter er det ikke muligt på forhånd at skønne over det nærmere omfang af kommissionsdomstolens virksomhed, eller om hvornår undersøgelsen kan forventes afsluttet. Det er på denne baggrund ikke muligt nærmere at angive de samlede økonomiske virkninger af gennemførelsen af lovforslaget.

Omkostningerne vil dels omfatte de direkte udgifter i forbindelse med kommissionsdomstolens nedsættelse og virksomhed og dels visse merudgifter for de myndigheder og institutioner, der inddrages i undersøgelsen.

De pågældende udgifter forudsættes optaget på de respektive styrelses forslag til tillægsbevillingslov for de år, hvor udgifterne afholdes.

I de direkte udgifter ved kommissionsdomsto-

lens arbejde vil dels indgå lønudgifter til den midlertidige stilling som højesteretsdommer og dels vederlag til medlemmerne af domstolen og den sekretariatsmæssige bistand, samt udgifter til beskikkede advokater m.v. Vederlaget til medlemmerne, sekretariatet og advokater, der vil blive beregnet på grundlag af sædvanlige regler, herunder reglerne om rettens fastsættelse af vederlag til beskikkede advokater, vil i overensstemmelse med sædvanlig praksis blive afholdt på justitsministeriets konto for udgifter vedrørende strafferetsplejen. Til de nævnte udgifter kommer eventuelle udgifter i forbindelse med særlige undersøgelser, f. eks. af revisionsmæssig karakter, som kommissionsdomstolen finder det nødvendigt at lade gennemføre.

De samlede direkte udgifter i forbindelse med kommissionsdomstolens virksomhed vil navnlig afhænge af omfanget af kommissionsdomstolens undersøgelse, hvilket som tidligere anført ikke på forhånd lader sig anslå. Det kan i denne forbindelse oplyses, at de direkte udgifter i forbindelse med gennemførelsen af den undersøgelse, der i 1968 og 1969 blev gennemført for at klarlægge de nærmere omstændigheder ved tilvejebringelse af lokaler til kildeskatteadministrationen udgjorde knap 260.000 kr. i 1969 prisniveau svarende til ca. 700.000 kr. i 1981 prisniveau. Undersøgelsen omfattede et relativt begrænset sagsforhold og blev bl. a. derfor gennemført i løbet af omkring 6 måneder. Det er således næppe muligt ud fra disse oplysninger at udlede noget om størrelsesordenen af de omkostninger, der vil være forbundet med den foreliggende undersøgelse. Efter justitsministeriets opfattelse må undersøgelsen og de omkostninger, der er forbundet hermed, imidlertid antages at blive af et betydeligt større omfang.

Foruden de direkte omkostninger i forbindelse med kommissionsdomstolens virksomhed vil gennemførelsen af undersøgelsen medføre ikke ubetydelige omkostninger for de enkelte styrelser, der bliver berørt heraf. Omkostningerne vil navnlig omfatte udgifter til merarbejde i forbindelse med, at ansatte inddrages i undersøgelsen, eller i forbindelse med, at styrelsen skal tilvejebringe oplysninger og udarbejde redegørelser til domstolen.